Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

17. prosinca 2015.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna politika – Direktiva 2006/54/EZ – Jednako postupanje prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada – Diskriminatoran otkaz – Članak 18. – Naknada ili popravljanje stvarno pretrpljene štete – Odvraćajući učinak – Članak 25. – Sankcije – Kaznena odšteta“

U predmetu C-407/14,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Juzgado de lo Social nº 1 de Córdoba (Sud za radne sporove br. 1 iz Cordobe, Španjolska), odlukom od 1. kolovoza 2014., koju je Sud zaprimio 27. kolovoza 2014., u postupku

María Auxiliadora Arjona Camacho

protiv

Securitas Seguridad España SA,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen, predsjednik trećeg vijeća, u svojstvu predsjednika četvrtog vijeća, J. Malenovský, M. Safjan (izvjestitelj), A. Prechal i K. Jürimäe, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Mengozzi,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za M. A. Arjono Camacho, R. Alcaide Aranda, *abogado*,

— za španjolsku vladu, L. Banciella Rodríguez-Miñón i A. Rubio González Alejandro, u svojstvu agenata,

— za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,

— za vladu Ujedinjene Kraljevine, J. Kraehling, u svojstvu agenta, uz asistenciju A. Batesa, *barrister*

— za Europsku komisiju, D. Roussanov i E. Adsera Ribera, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: španjolski

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 3. rujna 2015.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 18. Direktive 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (SL L 204, str. 23.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 246.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između M. A. Arjono Camacho i Securitasa Seguridada España SA (u daljnjem tekstu: Securitas Seguridad España), u vezi s dodjelom kaznene odštete M. A. Arjono Camacho nakon njezina otkaza koji predstavlja diskriminaciju na temelju spola.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 76/207/EEZ

3 U svojoj izvornoj verziji članak 6. Direktive Vijeća 76/207/EEZ od 9. veljače 1976. o primjeni načela ravnopravnosti muškaraca i žena s obzirom na mogućnosti zapošljavanja, stručnog osposobljavanja i profesionalnog napredovanja te radne uvjete (SL L 39, str. 40.), [neslužbeni prijevod], određivao je:

„Države članice donose propise koji su nužni kako bi se osobama koje smatraju da im je nanesena šteta zbog nepoštivanja načela ravnopravnosti u smislu odredaba članaka 3., 4. i 5. omogućilo ostvarivanje njihovih prava u sudskom postupku, nakon što su iscrpljena sva pravna sredstva pred drugim nadležnim tijelima.“ [neslužbeni prijevod]

4 Direktiva 76/207 izmijenjena je Direktivom 2002/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. (SL L 269, str. 15.). U skladu s uvodnom izjavom 18. Direktive 2002/73:

„Sud je presudio da učinkovita provedba načela jednakog postupanja znači da dosuđena odšteta kod povrede tog načela mora biti razmjerna pretrpljenoj šteti. Sud je, osim toga, pojasnio da prethodno utvrđivanje gornje granice može spriječiti stvarno obeštećenje te da nije dopušteno isključiti mogućnost dosuđivanja kamata radi naknade pretrpljene štete.“

5 Članak 6. Direktive 76/207 na sljedeći je način izmijenjen Direktivom 2002/73:

„1. Države članice osiguravaju da su pravni ili administrativni postupci, uključujući i postupke mirenja kad država članica to smatra primjerenim, za provedbu obveza sukladno ovoj direktivi dostupni svim osobama koje smatraju da su pretrpjele gubitak ili štetu kao posljedicu toga što na njih nije primijenjeno načelo jednakog postupanja, čak i nakon prestanka odnosa u kojem se diskriminacija navodno dogodila.

2. Države članice u svoje pravne sustave ugrađuju potrebne mjere kako bi osigurale stvarnu i učinkovitu naknadu štete odnosno restituciju, ovisno o odredbama države članice, za štetu koju je pretrpjela oštećena osoba kao posljedicu diskriminacije suprotne članku 3., vodeći računa da ta naknada odnosno restitucija bude odvraćajuća i proporcionalna pretrpljenoj šteti; ta se naknada

odnosno restitucija ne može ograničiti unaprijed određenom gornjom granicom, osim ako poslodavac može dokazati da se jedina šteta koju je kandidat/kandidatkinja pretrpio/pretrpjela zbog diskriminacije u smislu ove direktive sastoji u tome što njegova/njezina molba za zaposlenje nije uzeta u obzir.

[...]“

6 Direktivom 2002/73 Direktivi 76/207 također je dodan članak 8.d, koji glasi:

„Države članice utvrđuju propise o sankcijama primjenjive kod povreda nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove direktive i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu primjenu.

Sankcije, koje mogu uključivati isplatu naknade žrtvi, moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice obavješćuju Komisiju o relevantnim odredbama najkasnije do 5. listopada 2005. i bez odlaganja izvještavaju o svim naknadnim izmjenama.“

7 U skladu s člankom 34. stavkom. 1. Direktive 2006/54, tom je direktivom stavljena izvan snage Direktiva 76/207 s učinkom od 15. kolovoza 2009.

Direktiva 2006/54

8 U skladu s uvodnim izjavama 1., 33. i 35. Direktive 2006/54:

„(1) Direktiva 76/207 [...] i Direktiva Vijeća 86/378/EEZ od 24. srpnja 1986. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u sustavima strukovnih socijalnih osiguranja [SL L225, str. 40.] značajno su izmijenjene. [...] Budući da se navedene Direktive sada ponovno izmjenjuju, njihove bi odredbe bilo poželjno preinačiti u interesu jasnoće objedinjavanjem glavnih odredaba iz ovog područja u jednom tekstu, uzimajući u obzir određene trendove koji proizlaze iz sudske prakse Suda [...]

[...]“

(33) Sud je jasno utvrdio da učinkovita provedba načela jednakog postupanja znači da dosuđena odšteta kod povrede tog načela mora biti razmjerna pretrpljenoj šteti. Stoga je potrebno isključiti svako prethodno utvrđivanje gornje granice odštete, osim ako poslodavac može dokazati da se jedina šteta koju je kandidat/kandidatkinja pretrpio/pretrpila kao rezultat diskriminacije u smislu ove Direktive sastoji u tome što njegova/njezina molba za zaposlenje nije uzeta u obzir.

[...]

(35) Države članice moraju osigurati djelotvorne, razmjerne i odvraćajuće kazne za sve povrede obveza iz ove Direktive.“

9 Članak 1. te direktive propisuje:

„Cilj je ove Direktive osigurati provedbu načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada.

Ona u tu svrhu sadržava odredbe za provedbu načela jednakog postupanja s obzirom na

[...]

(b) radne uvjete, uključujući plaću;

[...]

Ona također sadrži odredbe koje osiguravaju učinkovitiju provedbu tog načela uspostavom odgovarajućih postupaka.“

10 Članak 14. navedene direktive, pod naslovom „Zabrana diskriminacije“, u stavku 1. točki (c) propisuje:

„Zabranjuje se izravna i neizravna diskriminacija na temelju spola u javnom i privatnom sektoru, uključujući javna tijela, s obzirom na:

[...]

(c) uvjete zaposlenja i radne uvjete, uključujući uvjete otkaza, te plaću, kako je predviđeno u članku [157. UFEU-a].“

11 Članak 18. iste direktive, pod naslovom „Naknada štete ili restitucija“, određuje:

„Države članice u svoje pravne sustave ugrađuju potrebne mjere kako bi osigurale stvarnu i učinkovitu naknadu štete odnosno restituciju, ovisno o odredbama države članice, za štetu koju je pretrpjela oštećena osoba kao posljedica diskriminacije na temelju spola, vodeći računa da ta naknada odnosno restitucija bude odvraćajuća i proporcionalna pretrpljenoj šteti. Ta se naknada odnosno restitucija ne može ograničiti unaprijed određenom gornjom granicom, osim ako poslodavac može dokazati da se jedina šteta koju je kandidat/kandidatkinja pretrpio/pretrpila zbog diskriminacije u smislu ove Direktive sastoji u tome što njegova/njezina molba za zaposlenje nije uzeta u obzir.“

12 Članak 25. Direktive 2006/54, pod naslovom „Sankcije“, glasi:

„Države članice utvrđuju propise o sankcijama primjenjive kod povreda nacionalnih odredaba donesenih na temelju ove Direktive i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu primjenu. Sankcije, koje mogu uključivati isplatu naknade žrtvi, moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice obavješćuju Komisiju o tim odredbama najkasnije do 5. listopada 2005., a bez odlaganja o svim naknadnim izmjenama tih odredaba.“

13 Članak 27. te direktive, pod naslovom „Minimalni zahtjevi“, u stavku 1. propisuje:

„Države članice mogu uvesti ili nastaviti provoditi odredbe koje su s obzirom na zaštitu načela jednakog postupanja povoljnije od odredaba utvrđenih u ovoj Direktivi.“

Španjolsko pravo

14 Članak 10. Organskog zakona 3/2007 o stvarnoj jednakosti između žena i muškaraca (Ley orgánica 3/2007 para la igualdad efectiva de mujeres y hombres) od 22. ožujka 2007. (BOE br. 71 od 23. ožujka 2007., str. 12611.), pod naslovom „Pravne posljedice diskriminatornog postupanja“, određuje:

„Akti i ugovorne odredbe koji predstavljaju ili uzrokuju diskriminaciju na temelju spola smatraju se ništetnima i dovode do odgovornosti [za to odgovornih osoba] putem sustava stvarne, učinkovite i proporcionalne restitucije ili naknade štete u odnosu na pretrpljenu štetu kao i putem učinkovitog i odvraćajućeg sustava sankcija kojim se sprečava diskriminatorno postupanje.“

15 Članak 183. Zakona 36/2011 kojim se uređuje nadležnost u radnim sporovima i sporovima o socijalnoj sigurnosti (Ley 36/2011, reguladora de la jurisdicción social) od 10. listopada 2011. (BOE br. 245. od 11. listopada 2011., str.106584.), pod naslovom „Odšteta“, u stavcima 1. i 2. određuje:

„1. Kada je presudom utvrđena povreda, sudac mora odlučiti o iznosu naknade štete koja se, ovisno o slučaju, mora isplatiti tužitelju koji je bio diskriminiran ili su mu na drugi način povrijeđena temeljna prava i javne slobode i s obzirom na neimovinsku štetu u vezi s povredom temeljnog prava i s obzirom na druge štete koje iz toga proizlaze.

2. Sud odlučuje o naknadi štete tako što ju određuje u pravičnom iznosu kada je prezahtjevno ili preskupo utvrditi njezin točan iznos, kako bi u dovoljnoj mjeri obeštetio oštećenika i kako bi ga vratio u stanje u kojem se nalazio prije povrede kao i radi pridonošenja postizanju cilja sprečavanja štete.“

Glavni postupak i prethodno pitanje

16 Dana 1. srpnja 2012. Securitas Seguridad España primio je u radni odnos M. A. Arjono Camacho u svojstvu djelatnice u zaštitarskoj službi u punom radnom vremenu u kaznionici za maloljetnike u Cordobi (Španjolska). Dana 24. travnja 2014. M. A. Arjono Camacho otkazan je ugovor o radu.

17 S obzirom na to da se protivila otkazu, M. A. Arjono Camacho 6. svibnja 2014. zajedno sa svojim poslodavcem Centru za mirenje i arbitražu u Cordobi podnijela je zahtjev za mirenje. Postupak mirenja bio je bezuspješan.

18 Dana 6. svibnja 2014. M. A. Arjono Camacho podnijela je Juzgadu de lo Social nº 1 de Córdoba (Sud za radne sporove br. 1 iz Cordobe) tužbu radi osporavanja svojeg otkaza, tvrdeći da ga treba proglasiti ništetnim.

19 U tom pogledu, M. A. Arjono Camacho primarno je tvrdila da njezin otkaz predstavlja, među ostalim, diskriminaciju na temelju spola. Zahtijevala je da joj se dosudi naknada štete u iznosu od 6000 eura na ime pretrpljene štete.

20 Sud koji je uputio zahtjev smatra dokazanim da otkaz M. A. Arjono Camacho predstavlja diskriminaciju na temelju spola i da će u presudi koju će donijeti po primitku odgovora Suda izložiti dokaze na kojima se temelji ta tvrdnja.

21 Sud koji je uputio zahtjev dodaje da će u nadolazećoj presudi također pojasniti razloge zbog kojih smatra da je iznos od 3000 eura na ime naknade štete dostatan za potpuno popravljanje štete koju je M. A. Arjono Camacho pretrpjela zbog otkaza na temelju spola.

22 Sud koji je uputio zahtjev pita se, međutim, treba li, na temelju članka 18. Direktive 2006/54, prema kojem treba voditi računa o tome da ta naknada odnosno restitucija bude odvraćajuća, M. A. Arjono Camacho dosuditi naknadu štete koja nadilazi naknadu čitave štete koju je pretrpjela, u obliku kaznene odštete, kao opomenu njezinu bivšem poslodavcu i drugima.

23 Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da koncept „kaznene odštete“ ne postoji u španjolskom pravu.

24 U tim je okolnostima Juzgado de lo Social nº 1 de Córdoba (Sud za radne sporove br. 1 u Cordobi) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Može li se članak 18. Direktive 2006/54/EZ, kada propisuje da naknada štete žrtvi diskriminacije na temelju spola mora biti odvraćajuća (uz to što mora biti i stvarna, učinkovita te proporcionalna pretrpljenoj šteti), tumačiti na način da ovlašćuje nacionalnog suca da dosudi razumnu kaznenu odštetu koja je doista dodatne naravi, to jest da dodijeli dodatni iznos koji, iako nadilazi ono što je

potrebno za cjelovito popravljanje stvarne štete koju je pretrpjela žrtva, služi kao opomena drugima (i samom štetniku), pod uvjetom da je iznos o kojemu je riječ unutar granica onoga što je proporcionalno, čak i onda kada koncept kaznene odštete nije dio pravne tradicije nacionalnog suca?“

O prethodnom pitanju

25 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 18. Direktive 2006/54 tumačiti na način da se, kako bi se osigurala stvarna i učinkovita naknada štete odnosno restitucija, vodeći računa o tome da ta naknada odnosno restitucija bude odvraćajuća, za štetu koju je pretrpjela oštećena osoba kao posljedicu diskriminacije na temelju spola toj osobi, osim naknade štete na ime restitucije, treba dosuditi i kaznena odšteta.

26 U skladu s navedenim člankom 18., države članice u svoje pravne sustave ugrađuju potrebne mjere kako bi osigurale stvarnu i učinkovitu naknadu štete odnosno restituciju, ovisno o odredbama države članice, za štetu koju je pretrpjela oštećena osoba kao posljedicu diskriminacije na temelju spola, vodeći računa o tome da ta naknada odnosno restitucija bude odvraćajuća i proporcionalna pretrpljenoj šteti, pri čemu se ta naknada ne može ograničiti unaprijed određenom gornjom granicom, osim u slučaju neuzimanja u obzir molbe za zaposlenje.

27 Navedenom odredbom preuzet je tekst članka 6. stavka 2. Direktive 76/207, kako je izmijenjena Direktivom 2002/73.

28 Međutim, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 18. Direktive 2002/73, tom je direktivom izmijenjen članak 6. Direktive 76/207 radi uzimanja u obzir sudske prakse Suda, a osobito presuda Marshall kao i Draehmpaehl (C 180/95, EU:C:1997:208).

29 U tom pogledu treba podsjetiti da je u okviru tumačenja članka 6. Direktive 76/207, koja je stavljena izvan snage i zamijenjena Direktivom 2006/54, Sud istaknuo da su države članice obvezne donijeti potrebne mjere kojima se osobama koje smatraju da im je nanesena šteta zbog diskriminacije suprotne navedenoj direktivi omogućuje ostvarivanje njihovih prava u sudskom postupku. Takva obveza podrazumijeva da su mjere o kojima je riječ dostatno djelotvorne za postizanje cilja Direktive 76/207 i da se dotične osobe na njih mogu učinkovito pozvati pred nacionalnim sudovima (vidjeti presude Marshall, C-271/91, EU:C:1993:335, t. 22. i Paquay, C-460/06, EU:C:2007:601, t 43.).

30 U skladu sa sudskom praksom Suda, navedeni članak 6. ne propisuje državama članicama neku određenu mjeru u slučaju povrede zabrane diskriminacije, nego im ostavlja slobodu izbora između različitih rješenja prikladnih za postizanje cilja Direktive 76/207 ovisno o različitim situacijama koje mogu nastupiti (vidjeti presude von Colson i Kamann, 14/83, EU:C:1984:153, t. 18.; Marshall, C-271/91, EU:C:1993:335, t. 23. kao i Paquay, C-460/06, EU:C:2007:601, t. 44.).

31 Međutim, mjerama koje su prikladne za stvarnu uspostavu jednakih mogućnosti mora se osigurati stvarna i djelotvorna sudska zaštita te one na poslodavca moraju imati stvarni odvraćajući učinak (vidjeti presude von Colson i Kamann, 14/83, EU:C:1984:153, t. 23. i 24.; Draehmpaehl, C-180/95, EU:C:1997:208, t. 25. kao i Paquay, C-460/06, EU:C:2007:601, t. 45.).

32 Takvi zahtjevi nužno podrazumijevaju uzimanje u obzir specifičnih okolnosti svakog slučaja povrede načela jednakog postupanja. U slučaju diskriminatornog otkaza, ponovna uspostava jednakog postupanja ne može se postići ako se diskriminirana osoba ne vrati na radno mjesto ili, podredno, ako joj se ne dosudi novčana naknada za pretrpljenu štetu (presuda Marshall, C-271/91, EU:C:1993:335, t. 25.).

33 Konačno, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, kada je novčana naknada mjera koja je usvojena radi postizanja cilja uspostave stvarnog jednakog postupanja, ta mjera mora biti prikladna u smislu da mora omogućiti da se u cijelosti naknadi stvarno pretrpljena šteta zbog diskriminatornog otkaza u skladu s primjenjivim nacionalnim pravilima.

34 Posljedično, iz odredbi članka 6. Direktive 76/207, u njezinoj izvornoj i izmijenjenoj verziji, kao i iz sudske prakse Suda iz točaka 29. do 33. ove presude proizlazilo je da stvarni odvraćajući učinak koji se želio postići navedenim člankom 6. nije podrazumijevao dosuđivanje kaznene odštete osobi koja je oštećena zbog diskriminacije na temelju spola koja nadilazi cjelovitu naknadu stvarno pretrpljene štete i predstavlja kaznenu mjeru.

35 Tu tvrdnju potvrđuje podrednost naknade štete dosuđene u novčanom obliku u slučaju diskriminatornog otkaza, kako je to navedeno u točki 32. ove presude.

36 Kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 32. svojeg mišljenja, u pravu Unije nije došlo ni do kakve bitne promjene zbog koje se u tom pogledu članak 18. Direktive 2006/54 treba tumačiti drukčije od članka 6. Direktive 76/207.

37 Stoga treba utvrditi da, poput članka 6. Direktive 76/207 i kako bi se osigurala stvarna i učinkovita naknada štete odnosno restitucija za štetu pretrpljenu zbog diskriminacije na temelju spola, vodeći računa o tome da ta naknada odnosno restitucija bude odvraćajuća i proporcionalna, članak 18. Direktive 2006/54 nalaže državama članicama koje odaberu novčani oblik da u svoje pravne sustave ugrade mjere kojima se predviđa isplata naknade štete oštećenoj osobi kojom se u cijelosti naknađuje pretrpljena šteta, ovisno o odredbama države članice, ali se njime ne predviđa isplata kaznene odštete.

38 Nadalje, članak 25. Direktive 2006/54 određuje da države članice utvrđuju propise o sankcijama primjenjive prilikom povreda nacionalnih odredaba donesenih na temelju te direktive i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu primjenu. Taj članak također propisuje da sankcije, koje „mogu uključivati isplatu naknade žrtvi“, moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

39 Posljedično, dok se člankom 18. Direktive 2006/54 nalaže naknada ili restitucija štete koju je pretrpjela oštećena osoba, iz teksta članka 25. te direktive proizlazi da se njime državama članicama daje mogućnost donošenja mjera radi kažnjavanja diskriminacije na temelju spola u obliku naknade štete dosuđene žrtvi.

40 Stoga se člankom 25. Direktive 2006/54 državama članicama dopušta, ali im se ne nalaže, donošenje mjera kojima se predviđa isplata kaznene odštete žrtvi diskriminacije na temelju spola.

41 Jednako tako, člankom 27. stavkom 1. te direktive određeno je da države članice mogu uvesti ili nastaviti provoditi odredbe koje su, s obzirom na zaštitu načela jednakog postupanja, povoljnije od odredaba utvrđenih navedenom direktivom.

42 U ovom slučaju Sud koji je uputio zahtjev ističe da koncept „kaznene odštete“ ne postoji u španjolskom pravu.

43 U tim okolnostima, ako nema odredbe nacionalnog prava kojom se omogućuje isplata kaznene odštete osobi koja je oštećena diskriminacijom na temelju spola, članak 25. Direktive 2006/54 ne propisuje da nacionalni sud može sam počinitelju takve diskriminacije naložiti isplatu takve naknade štete.

44 Treba dodati da, pod pretpostavkom da država članica odluči donijeti mjere koje omogućuju dosuđivanje kaznene odštete diskriminiranoj osobi, unutarnji pravni poredak svake države članice mora odrediti mjerila prema kojima se određuje visina sankcije, pri čemu treba poštovati načela

ekvivalentnosti i djelotvornosti (vidjeti, slično činjeničnom stanju, presude Manfredi i dr. C-295/04 do C-298/04, EU:C:2006:461, t. 92.; Donau Chemie i dr., C-536/11, EU:C:2013:366, t. 25. do 27. kao i Hirmann, C-174/12, EU:C:2013:856, t. 40.).

45 S obzirom na prethodno navedeno, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 18. Direktive 2006/54 treba tumačiti na način da, kako bi se osigurala stvarna i učinkovita naknada štete odnosno restitucija za štetu pretrpljenu zbog diskriminacije na temelju spola, vodeći računa o tome da ta naknada odnosno restitucija bude odvraćajuća i proporcionalna, taj članak nalaže državama članicama koje odaberu novčani oblik da u svoj pravni sustav, ovisno o svojim odredbama, ugrade mjere kojima se predviđa isplata naknade štete oštećenoj osobi kojom se u cijelosti naknađuje pretrpljena šteta.

Troškovi

46 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi glavnog postupka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Članak 18. Direktive 2006/54 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada treba tumačiti na način da, kako bi se osigurala stvarna i učinkovita naknada štete odnosno restitucija za štetu pretrpljenu zbog diskriminacije na temelju spola, vodeći računa o tome da ta naknada odnosno restitucija bude odvraćajuća i proporcionalna, taj članak nalaže državama članicama koje odaberu novčani oblik da u svoj pravni sustav, ovisno o svojim odredbama, ugrade mjere kojima se predviđa isplata naknade štete oštećenoj osobi kojom se u cijelosti naknađuje pretrpljena šteta.

Potpisi